

Tisková zpráva

Občané o inflaci a reálných příjmech – leden 2019

- ⊙ 51 % českých občanů pokládá současnou míru inflace za přijatelnou, přibližně třetina (33 %) ji naopak má za nepřijatelnou.
- ⊙ Hodnocení inflace se oproti loňsku mírně zlepšilo, i když zůstalo pod úrovní z let 2016 a 2017, kdy byly podíly těch, kdo míru inflace pokládají za nepřijatelnou, o 4 procentní body nižší.
- ⊙ Inflační očekávání jsou nepatrně vyšší než na počátku loňského roku a významně vyšší než v letech 2016 i 2017, ale stále jsou nižší než kdykoli v období let 2008 až 2015.

Zpracoval:

Jan Červenka

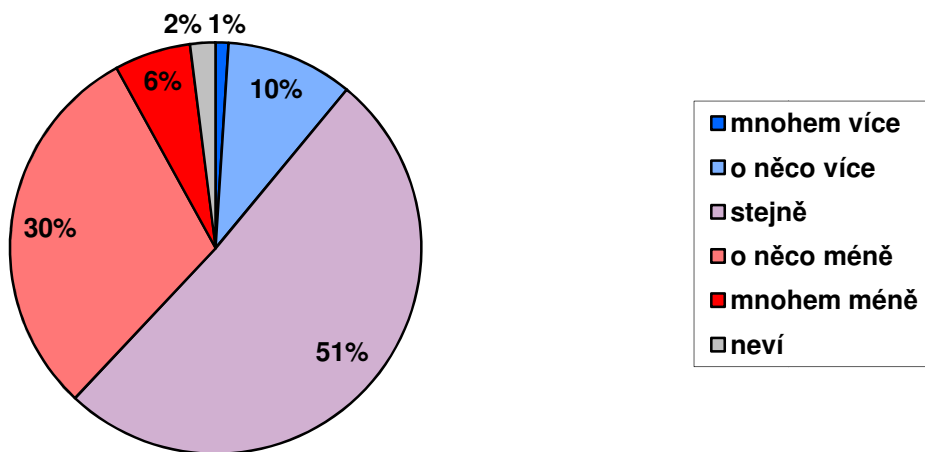
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Lednový výzkum CVVM se zabýval problematikou pohybu cenové hladiny, respektive míry inflace. Nejprve jsme všem dotázaným položili otázku týkající se vývoje reálných příjmů jejich domácnosti v uplynulém roce. Výsledky odpovědí respondentů zachycené v grafech 1 a 2 ukazují, že více než třetina (36 %) lidí se domnívá, že za příjmy své domácnosti může nakoupit nebo uhradit méně než před rokem, přičemž 30 % všech dotázaných zvolilo odpověď „o něco méně“ a 6 % uvedlo možnost „mnohem méně“. Zdaleka největší část o velikosti příjmu (51 %) pak tvoří podíl těch, kdo soudí, že reálný příjem jejich domácnosti je asi tak stejný jako před rokem, respektive že si za svůj příjem mohou nakoupit a uhradit stejně jako před rokem. Jen o málo více než desetina (11 %) občanů má pocit, že za svůj příjem si může nakoupit více než před rokem.

Graf 1: Subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem (%)¹

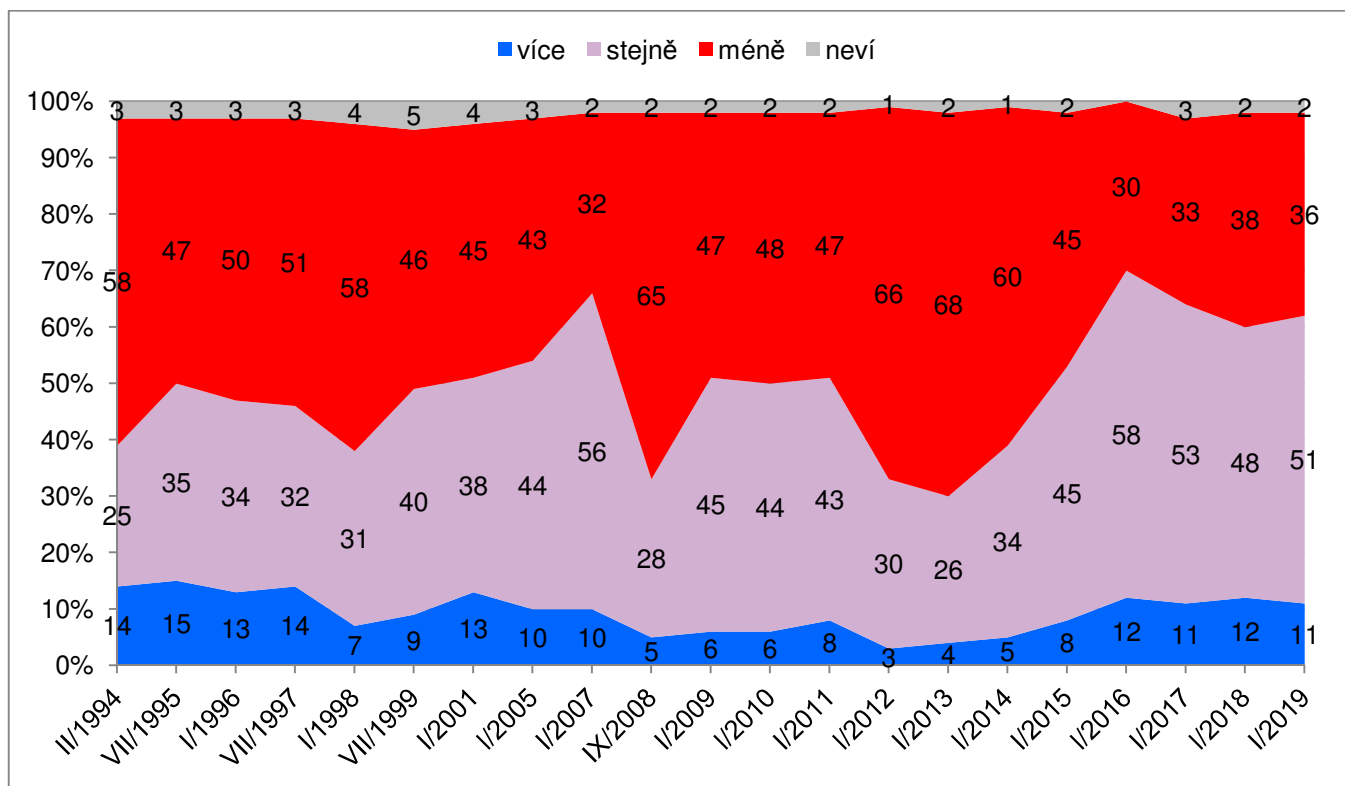

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 5. – 17. 1. 2019, 1087 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak vyplývá z údajů v grafu 2, aktuální výsledek se v porovnání s loňským šetřením významně neliší a totéž platí i pro srovnání s rokem 2017. Oproti výsledku zaznamenanému v lednu 2016 se pak podíl těch, kdo řekli, že za svůj příjem mohou nakoupit stejně jako před rokem, snížil o 7 procentních bodů a podíl těch, kdo mohou nakoupit méně, se o 6 procentních bodů zvýšil. I přesto však aktuální výsledek zůstal výrazně lepším, než byl v roce 2015 a ve všech předchozích výzkumech od roku 2008. Totéž platí i o všech výzkumech realizovaných v letech 1994 až 2005.

¹ Znění otázky: „Řekli byste, že za příjmy Vaší domácnosti můžete uhradit a nakoupit ve srovnání s dobou před jedním rokem mnohem více, o něco více, asi tak stejně, o něco méně nebo mnohem méně?“

Graf 2: Subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem – časové srovnání (%)

Pozn.: Kategorie „více“ je součtem podílů „mnohem více“ a „o něco více“, kategorie „méně“ je součtem podílů „mnohem méně“ a „o něco méně“.

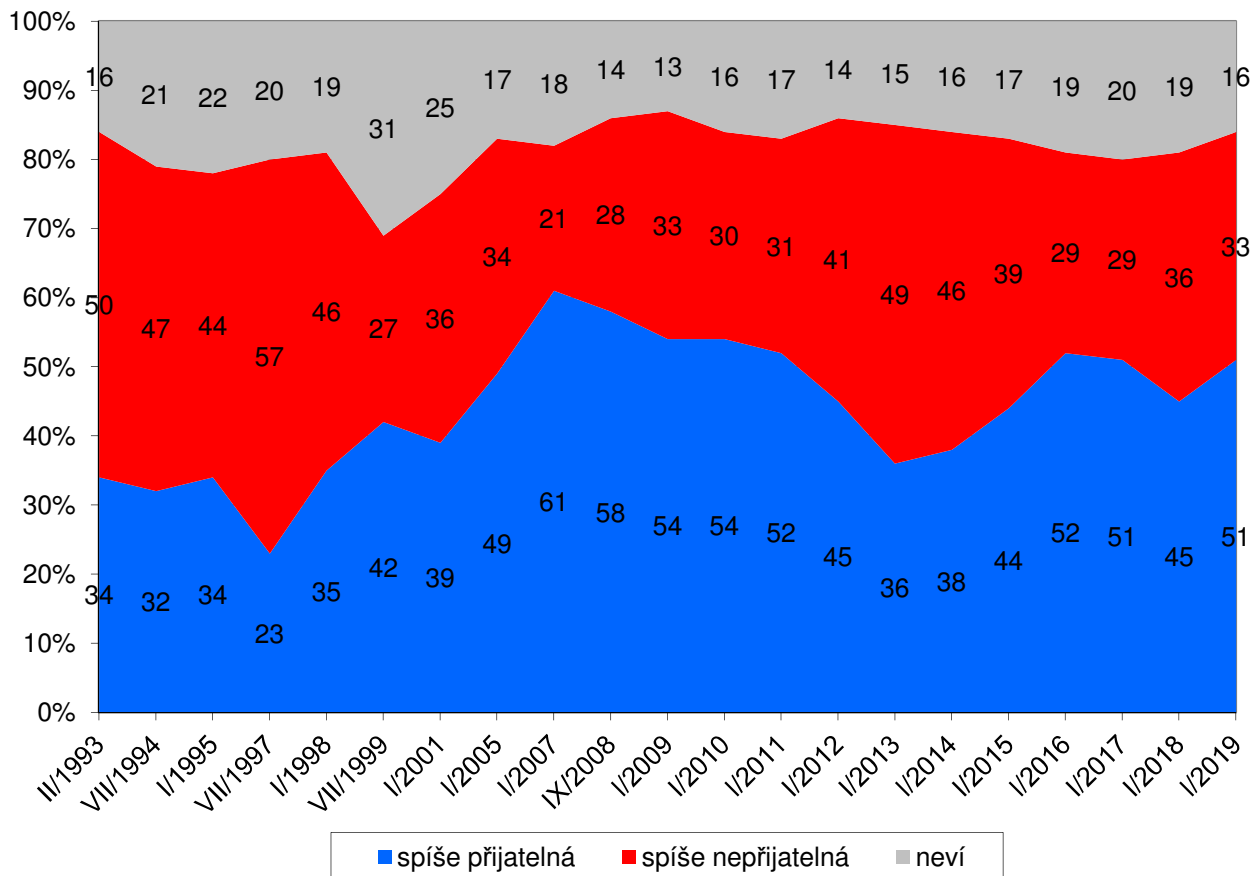
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podrobnější analýza ukazuje, že odpovědi respondentů na výše uvedenou otázku silně korelují s jejich hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, když z těch, kdo ji hodnotí příznivě, necelá pětina (18 %) uvedla, že může za svůj příjem nakoupit více než před rokem, a další bezmála tři pětiny (57 %) řekly, že může za svůj příjem nakoupit asi tak stejně, zatímco u sedmi z deseti (70 %) dotázaných se špatnou životní úrovní se objevila odpověď, že mohou za příjem své domácnosti nakoupit méně než před rokem. Méně než před rokem si za své příjmy mohou nakoupit i více než dvě pětiny (43 %) těch, kdo životní úroveň své domácnosti hodnotí jako „ani dobrou, ani špatnou“. Mezi lidmi s dobrou životní úrovní to v porovnání s tím byla necelá čtvrtina (24 %).

Odpovědi na danou otázku rovněž velmi silně korespondují s hodnocením současné ekonomické situace v ČR, když výrazně častěji to, že za stávající příjem své domácnosti mohou nakoupit stejně nebo i více než před rokem, uváděli dotázaní, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako dobrou, zatímco to, že si za svůj příjem mohou nakoupit méně, říkali většinou ti, kteří vnímají ekonomickou situaci ČR jako špatnou. Pohled na vývoj reálného příjmu se také mírně zlepšuje s rostoucím vzděláním a zřetelněji pak se zvyšující se spokojeností se svým vlastním životem a s politickou situací. V poněkud horších barvách situaci okolo vlastního příjmu v porovnání se situací o rok zpět vidí lidé ve věku od 60 let výše, obyvatelé Jihočeského či Libereckého kraje, důchodci, nezaměstnaní, nekvalifikovaní a polokvalifikovaní dělníci a respondenti, kteří nedůvěřují vládě. Relativně příznivěji pak vyznívají odpovědi podnikatelů a samostatně činných, vyšších odborných nebo vedoucích pracovníků a voličů TOP 09 či Pirátů.

Další otázka bloku se týkala samotné inflace, respektive její přijatelnosti v průběhu posledního roku.²

Graf 3: Názory na přijatelnost stávající inflace (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 5. – 17. 1. 2019, 1087 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 3, mínění, že současná inflace je přijatelná, zastává přibližně polovina (51 %) občanů. Podíl lidí vyjadřujících opačný názor je na úrovni jedné třetiny (33 %). Zbývajících 16 % dotázaných nedokázalo na otázku odpovědět a zvolilo možnost „nevím“.

V porovnání s předchozím šetřením z roku 2018 se situace mírně zlepšila, když podíl těch, kdo inflaci označili za spíše přijatelnou, o 6 procentních bodů vzrostl. Aktuální hodnocení inflace je tak výrazně lepší než v období let 2012 až 2015.

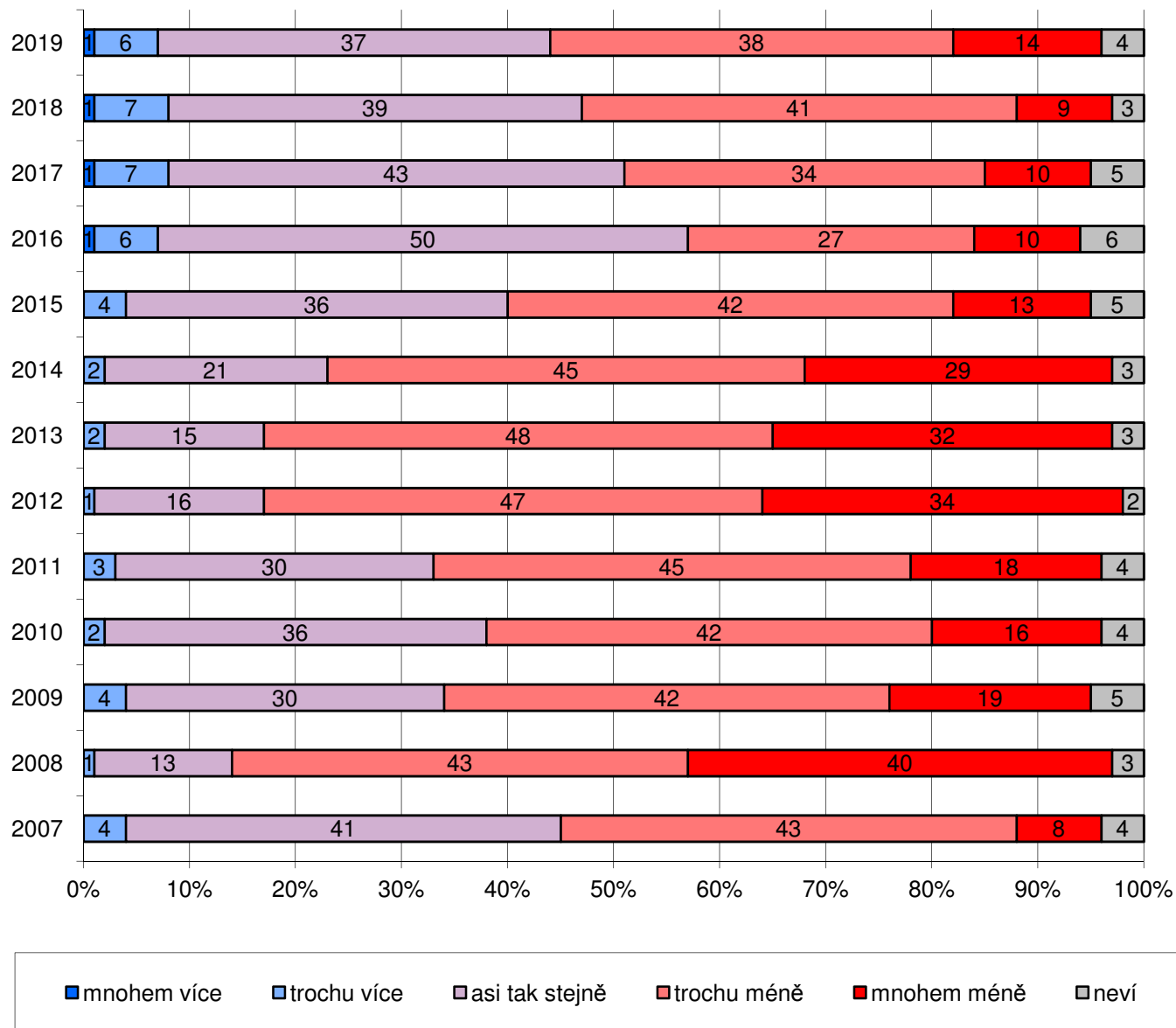
Rozbor podle základních sociodemografických znaků ukázal, že jako přijatelnou současnou inflaci častěji vidí lidé ve věku 30 až 44 let, absolventi vysokých škol, vyšší odborní nebo vedoucí pracovníci, Pražané, dotázaní s dobrou životní úrovní, lidé, kteří současnou ekonomickou situaci hodnotí jako dobrou, dotázaní, kteří jsou spokojeni s vlastním životem, ti, kdo se sami na pravolevé škále politické orientace řadí na pravici, stoupenci ČSSD, ODS či Pirátů, lidé důvěřující vládě, zajímající se o politiku a ti, kteří v předchozí otázce uvedli, že si za svůj příjem mohou nakoupit více nebo stejně v porovnání se situací před rokem. Naopak častěji jako nepřijatelnou stávající inflaci hodnotí nezaměstnaní, dotázaní se špatnou životní úrovní, respondenti, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako špatnou, dotázaní, kteří jsou nespokojeni, případně „ani spokojeni, ani nespokojeni“ se svým životem, ti, kdo jsou nespokojeni se současnou politickou situací, lidé, kteří se sami politicky řadí jednoznačně na levici, voliči KSČM,

² Otázka: „A nyní o inflaci. Inflace znamená znehodnocení měny, takže se za stejné peněz nakoupí méně než dřív. Vy osobně jste inflaci v roce 2016 pociťoval jako spíše přijatelnou, nebo spíše nepřijatelnou?“

rozhodnutí nevolíci bez preferované strany a lidé, kteří si za příjem své domácnosti mohou nakoupit méně než před rokem.

Poslední otázka bloku se nepřímo zaměřila na inflační očekávání v tomto roce.³

Graf 4: Kolik bude moci nakoupit za stejný obnos v tomto roce (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 5. – 17. 1. 2019, 1087 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Výsledky zachycené v grafu 4 ukazují, že více než polovina (52 %) občanů očekává nějaké znehodnocení měny, přičemž 14 % se obává, že za stejné peníze si bude moci nakoupit mnohem méně než dnes, a 38 % předpokládá, že to bude trochu méně než dnes. Naopak necelé dvě pětiny (37 %) lidí se domnívají, že za tůž obnos budou moci

³ Otázka: „Myslíte si, že v tomto roce si budete moci nakoupit za stejné peníze mnohem více, trochu více, asi tak stejně, trochu méně, mnohem méně než dnes?“

nakupovat stejně jako dnes, 7 % dokonce očekává, že za stejné peníze bude možné nakoupit o trochu (6 %) či mnohem (1 %) více.

Oproti minulému roku se inflační očekávání opět mírně zhoršila, když podíl těch, kdo očekávají, že si koupí za stejné peníze „mnohem méně“ než dnes, o 5 procentních bodů vzrostl. Proti roku 2016, kdy byl zaznamenán vůbec nejlepší výsledek za celou dobu realizace srovnatelných měření od roku 2007, podíl těch, kdo očekávají, že si za stejné peníze budou moci nakoupit stejně, klesl o 13 procentních bodů a podíl těch, kdo čekají, že si koupí za stejné peníze méně než dnes, se o 15 procentních bodů zvýšil. Přesto jsou současná inflační očekávání lepší, než jaká byla zaznamenávána v letech 2008 až 2015. V minulosti pouze v roce 2007 byla tato očekávání srovnatelná se stávajícími.

Relativně vyšší inflační očekávání se objevuje mezi dotázanými se špatnou nebo s „ani dobrou, ani špatnou“ životní úrovní, těmi, kdo ekonomickou situaci naší země hodnotí jako špatnou, případně jako „ani dobrou, ani špatnou“, těmi, kdo jsou nespokojeni s politickou situací a s vlastním životem, důchodci, těmi, kterým se podle jejich vlastního vyjádření za poslední rok zhoršil reálný příjem domácnosti, a těmi, kdo stávající inflaci hodnotí jako spíše nepřijatelnou. Naopak optimističtější jsou v tomto ohledu respondenti s dobrou životní úrovní, Pražané, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, dotázaní, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako dobrou, respondenti spokojení s politickou situací, případně s vlastním životem, ti, kdo si za svůj příjem mohou nakoupit stejně nebo více než před rokem, a dotázaní, kteří současnou inflaci považují za spíše přijatelnou.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. - 17. 1. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1087</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>233</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.28, EV.29, EV.30</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ev190227</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>27. února 2019</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
